European Institute for Gender Equality

Franciaország most először vezet a nemek közötti egyenlőség mutatója terén.

Az esélyegyenlőségi jogszabályok működnek, de még nem minden területen…

A nemek közötti egyenlőség uniós mutatóját tekintve Franciaország került az első helyre, így ezzel véget ért Svédország 2013 óta tartó elsősége. Az egész Európai Unióban azonban a nemek közötti egyenlőség terén rendkívül lassú az előrehaladás, és az idei mutató jól jelzi, hogy egy területen elért eredmények nem tudják maguk után vonni az összes többit.

„A nemek közötti egyenlőség jót tesz Európa versenyképességének, és ezt a minőségi gondozás teszi lehetővé" – mondta Roxana Mînzatu, az Európai Bizottság szociális jogokért és készségekért, valamint minőségi munkahelyekért és felkészültségért felelős ügyvezető alelnöke. „A nemek közötti egyenlőség idei mutatója kijelöli az utat: a mindkét szülő által igénybe vehető szülői szabadság, valamint olyan gyermekgondozás, amelyet a családok szükség szerint tudnak igénybe venni, hogy mindenki a képességei szerint járulhasson hozzá Európa fenntartható növekedéséhez."

„A nemek közötti egyenlőség idei mutatójának egyértelmű az üzenete: amikor Európa kiáll az egyenlőségért, az emberek élete megváltozik, és ez a változás gyorsan bekövetkezhet" – mondta Hadja Lahbib, az egyenlőségért, valamint a felkészültségért és a válságkezelésért felelős európai biztos. „A jogszabályok elfogadása azonban csak az első lépés. Az igazi egyenlőség a fizetési jegyzéken mutatkozik meg, amikor egy nő ugyanannyit keres, mint a férfi kollégája. Ez otthon is érzékelhető, amikor az apa kiveszi a gyermekgondozási szabadságot, és nemcsak lefekvéskor, hanem fürdetéskor is jelen van. Szerintem ezt az Európát kellene minden nőnek és minden férfinak megtapasztalnia, bárhol is éljen."

„Franciaország példájából láthatjuk, mi történik, ha egy ország úgy dönt, hogy a hatalmi pozíciókban a nemek közötti egyenlőség lesz a szabály, nem pedig a kivétel" – mondta Carlien Scheele, a Nemek Közötti Egyenlőség Európai Intézetének (European Institute for Gender Equality, EIGE) igazgatója. „A súlyosabb igazság az, hogy egyetlen áttörés önmagában nem képes elmozdítani egy egész mutatót. Ha Európa ugyanilyen elszántan foglalkozna a gondozással, a bérekkel és az oktatással, akkor nem töredékpontokban lehetne mérni az előrehaladást. Sajnos még mindig rengeteg a tennivalónk."

An EU Agency

Gedimino pr. 16, LT-01103 Vilnius, Lithuania
eige.europa.eu

Fő megállapítások

- Az EU 100 pontból 64,5 pontot ért el, ami az előző évihez képest 0,9 pontos, 2020 óta pedig 5,6 pontos emelkedést jelent.
- Franciaország (74,8) áll az első helyen Svédországot (73,6) megelőzve, közvetlenül utánuk következik Dánia és Spanyolország. A legalacsonyabb pontszámokat Ciprus, Magyarország és Csehország érte el.
- A hatalom területe mutatja a leggyorsabb javulást: idén 2,4 ponttal, 2020 óta pedig 13,1 ponttal emelkedett, ugyanakkor továbbra is ennek a területnek a legalacsonyabb a pontszáma (42,9).
- Az elmúlt évben az összes többi területen kevesebb mint egy ponttal javult az eredmény.
- A gondozási feladatok még mindig nem egyenlően oszlanak meg. A férfiakkal összehasonlítva a nők kevesebb teljes munkaidős egyenértékben kifejezett órát dolgoznak, és több gondozási feladatot látnak el. A nők körülbelül 41%-a – szemben a férfiak 20%-ával – hetente több mint 35 órát fordít gyermekgondozásra.
- A gyermekgondozási szabadságra való jogosultság még mindig nem garantálja a szabadság idejére járó ellátásokhoz való hozzáférést.

Élre törés

Franciaország élre törése annak tulajdonítható, hogy a „hatalom” területén 9 ponttal javult a nemek közötti egyenlőség. A kormányban, a legnagyobb vállalatok igazgatótanácsaiban és a sportszövetségek vezetésében Franciaországban mára szinte teljes lett a nemek paritása.

Franciaország nincs egyedül ezzel. Több mint 10 ponttal javult további 15 tagállam hatalomra vonatkozó mutatója 2020 óta, elsősorban abból kifolyólag, hogy több nő került be a vállalatok igazgatótanácsaiba és a sportvezetői pozíciókba. Nagyrészt a jogszabályban előírt kvótáknak köszönhető, hogy hét tagállamban a legnagyobb nyilvánosan működő részvénytársaságok igazgatótanácsi helyeinek legalább 40%-át már nők töltik be. A nyilvánosan működő részvénytársaságok igazgatói körében a nemek közötti egyensúly javításáról szóló uniós irányelv a nem ügyvezető igazgatók körében 40%-os, illetve az összes igazgatói pozíciót tekintve 33%-os arányt tűzött ki célul.

0,9 pontos növekedés az előző évhez képest. Rendkívül lassú haladás

A hatalom területén kívül sokkal kevésbé biztató a kép. Történt némi előrehaladás a nemek közötti egyenlőség terén, de a folyamat üteme lassul. Az éves növekedés mértéke 2023 óta egy pontnál kevesebb lett.

A tudás területén 2020 óta 11 tagállamban visszalépést mértek, mivel a nők és a férfiak továbbra is különböző tanulmányi területeken koncentrálódnak.

Az egészségügy terén az előrehaladás nagyrészt megállt.

Ami pedig a hatalom területét illeti, ez – az elért eredmények ellenére – továbbra is a leggyengébb terület maradt: a pontszám 15 tagállamban még mindig 40 pont alatt van. A valódi egyenlőség 100 pont lenne.

A tagállamok előrehaladásának üteme is különböző. Az elmúlt évtized uniós átlagához viszonyítva két nagy csoportot lehet megkülönböztetni, de mindkettőben szerepelnek olyan országok, amelyek az uniós átlag felett, illetve alatt helyezkednek el:

- **Felfelé irányuló konvergencia:** Csehország, Németország, Észtország, Görögország, Olaszország, Litvánia, Luxemburg, Málta, Ausztria, Lengyelország, Portugália, Finnország és Svédország javított a nemek közötti egyenlőség mutatójában elért pontszámán, és egyidejűleg csökkentette az uniós átlaghoz viszonyított lemaradását;
- **Felfelé irányuló divergencia:** Belgium, Bulgária, Dánia, Írország, Spanyolország, Franciaország, Horvátország, Ciprus, Lettország, Magyarország, Hollandia, Románia, Szlovénia és Szlovákia szintén javított a pontszámán, de olyan ütemben, amely miatt tovább nőtt a lemaradásuk az uniós átlagtól.

Gondozás: Hatalmas javulási lehetőség

Ha a hatalom területe azt mutatja, mit lehet elérni célzott intézkedésekkel és jogszabályokkal, akkor a gondozás területén az látszik, hogy még hosszú út áll előttünk.

A gyermekvállalás továbbra is döntő tényező abban, hogy ki végzi a fizetett munka nagy részét. A gyermeket nevelő pároknál az apák átlagosan a teljes munkaidős egyenérték 92%-ának megfelelő munkát végeznek. Az anyák a teljes munkaidős egyenérték 68%-ában dolgoznak. Ez a 24 százalékpontos különbség azt tükrözi, hogy sokkal több anya dolgozik részmunkaidőben.

Az otthoni gondozás ugyanannak a történetnek a másik oldalát mutatja be. Az EU területén az anyák kétötöde (41%) fordít hetente 35 óránál több időt gyermekgondozásra. Ez az apáknak csak feleekkora részére (20%) igaz.

Dánia példája ugyanakkor azt mutatja, hogy ennek nem feltétlenül kell így lennie. Ez az egyetlen olyan tagállam, ahol az intenzív gyermekgondozás terén nincs különbség a nemek között.

A dán anyáknak csupán egyötöde fordít hetente több mint 35 órát gyermekgondozásra. A dán apák körében ugyanekkora az arány. Dánia egyike annak a mindössze hat tagállamnak, ahol a jól fizetett gyermekgondozási szabadság vége után nem kell várni garantált gyermekgondozási helyre.

A gyermekgondozási szabadság változtathat a gyermekgondozási szokásokon, de csak akkor, ha az apák élnek vele.

Abban a 15 tagállamban, ahol a 2024-es adatok rendelkezésre állnak, a gyermekgondozási szabadságot igénybe vevők 74%-át továbbra is a nők teszik ki, az apák pedig sok esetben csak a minimumot veszik igénybe. A döntő tényező a fizetés.

A szabadságra való jogosultság nem garantálja, hogy fizetnek is érte: a 20–49 év közötti korosztályban a nők 18%-a és a férfiak 13%-a nem részesülne gyermekgondozási szabadság idején járó ellátásban.

Amikor Svédország 1995-ben bevezette az apák részére fenntartott négyhetes szabadságot, amelyre a kereset 75–80%-át fizetik, az apák körében a gyermekgondozási szabadság igénybevételi aránya 3%-ról 60%-ra nőtt.

Ha az apák igénybe veszik a szabadságot, azzal mindenki jól jár: az anyák, az apák és a gyermekek is, hiszen több időt tölthetnek együtt, így szorosabb kötelékek alakulnak ki közöttük. Egy svéd kutatásból az derült ki, hogy minden egyes hónap, amit az apa gyermekgondozási szabadságon tölt, nagyobb hatással van az anya későbbi jövedelmére, mint az, ha ő maga egy hónappal kevesebbet töltene gyermekgondozási szabadságon.

A nemek közötti egyenlőség a fenntartható növekedés motorja

Az EIGE kutatása szerint a nemek közötti egyenlőség előmozdítása 2050-re 6,1–9,6%-kal növelhetné az egy főre jutó GDP-t az EU-ban, ami 1,95–3,15 billió euró értéknek felelne meg, és 10,5 millió új munkahelyet teremtene. Ugyanez a kutatás azt is jelzi, hogy a nemek közötti egyenlőtlenségek együttes kezelése hatékonyabb, mint ha azokkal egyenként foglalkoznak.

A nemek közötti egyenlőség szempontjából továbbra is a hatalom területe jelenti a legnagyobb kihívást az EU számára. Amint azonban az idei mutató is jelzi, ez olyan terület, ahol a jogalkotás valódi és gyors változásokat hozhat. Most az a feladatunk, hogy ugyanezt az elszántságot az összes többi területen is megmutassuk.

Töltse le a nemek közötti egyenlőség 2026-os mutatóját, és ossza meg az eredményeket, hogy ezzel hozzájáruljon a nemzeti szakpolitikai vitákhoz, és ösztönözze a cselekvést :

https://eige.europa.eu/publications-resources/publications/gender-equality-index-2026-making-parental-leave-work